

Реферат роботи
«Зв'язки України та Європи у ранньомодерну добу: дослідження рідкісних стародруків XVII ст.»

Автор – д. філол. н. Руслан ТКАЧУК

Об'єктом роботи є рідкісні пам'ятки полемічної книжності XVII ст., які зберігаються у бібліотеці Ягеллонського університету, Національній бібліотеці Польщі у Варшаві та виставляються у Національному музеї Великої Британії в Лондоні. Зокрема, це твори полеміста-католика Теодора Скуминовича, а також унійного митрополита Іпатія Потія, які постали під впливом гострої міжконфесійної суперечки в Речі Посполитій та були спрямовані на пошуки шляхів відновлення давньої єдності Східної і Західної церков не тільки в українському, але й у вселенському масштабі: «Przyczyny porzucenia Disuniey» («Причини відкинення дизунії»; 1643 р.), «Унія, або виклад попередніх артикулів, до з'єдинення Греків з костелом Римським» (1595 р.), «Antirresis abo apologija przeciwno Krzysztofowi Philaletowi» («Антиризис, або апологія проти Христофора Філалета»; 1599 р.), «Obrona św. synodu floreńskiego powszechnego» («Оборона Флорентійського собору восьмого»; 1603 р.), «Гармонія, або згода віри Східної Церкви з костелом Римським» (1608 р.), «Relacja, y Uwazenie Postępkow niektórych okolo Cerkwi Ruskich Wileńskich» («Реляція, і виклад деяких вчинків стосовно Руських Віленських Церков»; 1608–1609 рр.), «Poselstwo do Papieża rzymskiego Sixta III od duchowieństwa i od książąt i panów ruskich w roku 1476» («Послання до Папи Римського Сикста IV від духовництва, і від князів, і від панів руських 1476 р.»), «Kazania i Homilie Męża Bożego Nieśmiertelnej Sławy, y Pamięci Hipacyusza Pocieia Metropolity Kiiowskiego Halickiego, y całej Ruśi, Biskupa Włodzimierskiego y Brzeskiego» («Казання і гомілії Божого мужа вічної слави і пам'яті митрополита Київського, Галицького і всієї Русі Іпатія Потія»; 1714 р.).

Предметом дослідження є історико-культурний, богословський, риторичний та герменевтичний аналіз текстотворення полемічної книжності Теодора Скуминовича та митрополита Іпатія Потія.

В роботі простежено релігійні та культурні зв'язки України із Західною Європою у XVII ст.; розкрито панораму церковно-суспільних відносин в Україні ранньомодерної доби; проаналізовано техніку риторичного письма, богословську думку Теодора Скуминовича та первоієрарха Київської митрополії Іпатія Потія, полемічний доробок і церковне служіння яких було негативно висвітлено у російській та радянській історіографії.

В результаті проведеної роботи було реконструйовано біографію Теодора Скуминовича та митрополита Іпатія Потія, спростовано хибні біографічні відомості, що побутують про їхнє церковне служіння в Україні.

В історію української культури Теодор Скуминович († 24 IX. 1668 р.) увійшов як католицький полеміст, учений-богослов та визначний правознавець. Ґрунтовні теоретичні знання з цивільного права Теодор Скуминович отримав у Левенському університеті, що до XVI ст. вважався найкращим навчально-науковим закладом Європи і був осередком контрреформації в Бельгії. Після того як Теодор Скуминович у 1642 р. перейшов у католицьку церкву, у 1652 р. його було зведено в сан титулярного єпископа Граціанополіса (Африка). Причини свого навернення до католицизму Теодор Скуминович виклав у творі «Przyczyny rożucenia Disuniey» (Вільно, 1643). Ця книга – першоплід праці письменника-богослова в католицькій церкві і є його єдиним твором, присвяченим релігійній полеміці, яку вели католики, уніати та православні в Речі Посполитій. Крім того, авторству Теодора Скуминовича належать два латинськомовні твори: «Epistola Paschalis» (Гданськ, 1659) (один із примірників зберігається в Національному музеї Великої Британії в Лондоні (The British Museum)) та «De jure personarum» (Брюссель, 1663). Останню книгу Теодора Скуминовича високо оцінював і покликався на неї у своїх правознавчих дослідженнях видатний німецький учений Готфрід Ляйбніц. Захоплюючись богословською ерудицією українського книжника, німецький теолог-єзуїт Якоб Масен, присвятив йому твір «Familiarium argutiarum fontes» (Кельн, 1660).

Митрополит Іпатій Потій (хресне ім'я Адам) народився 12 VIII 1541 р. в селі Рожанка, на Підляшші, яке тоді було у складі Великого Литовського князівства. Його рід належав до шляхетського православного роду герба Вага. Початкову освіту Адам Потій здобув у кальвіністській школі білоруського міста Несвіжа. При дворі короля Сигізмунда II Августа до 1572 р. Адам Потій обіймав посаду писаря і виконував важливі адміністративні завдання.

Освіченість, протекторат привілейованої шляхти зумовили піднесення Адама Потія по щаблях суспільної ієрархії. 1566 р., після формування у Князівстві Литовському земських судів, Адам Потій виконував функції Берестейського писаря. Імовірно, Адам Потій брав участь у війні з Московським царством у 1578 – 1579 рр., зокрема у битві під Кессю та Полоцьком.

Адам Потій прийняв монаший постриг з іменем Іпатій в Успенському соборі з рук луцького владики Кирила Терлецького 31. III. 1593 р. Після висвячення на Володимирського та Берестейського єпископа Іпатій Потій брав активну участь у щорічних церковних соборах, на яких укладалися артикули церковної унії. У 1595 р. він разом із Кирилом Терлецьким поїхали до Риму та від імені ієрархії Київської митрополії приступили до укладання єдності з

католиками. Після смерті Михайла Рогози король Речі Посполитої Сигізмунд Август III утвердив Іпатія Потія Київським митрополитом.

Узагальнений зміст роботи. Дослідження полемічної книжності Теодора Скуминовича та митрополита Іпатія Потія передбачало поїздку до відділів стародруків Ягеллонського університету та Національної бібліотеки Польщі у Варшаві, де зберігається більшість творів релігійної полеміки в Україні XVII ст. Під час однієї з поїздок було віднайдено єдиний доступний оригінал книги Теодора Скуминовича «Przyczyny porzucenia Disunіey», з якої було замовлено мікрофільм і у такий спосіб повернено твір в Україну для проведення подальшого дослідження його змісту та впливу на церковне життя України 40-х рр. XVII ст.

Полемічний твір «Przyczyny porzucenia Disunіey» Теодора Скуминовича складається з присвяти (у репринтному виданні, яке знаходиться у Національній бібліотеці Польщі у Варшаві сторінки з присвятою вирвано), передмови до читача та шести тематичних розділів. Кожен з цих структурних елементів книги було проаналізовано в історичному, теологічному та риторичному аспектах.

Книга Теодора Скуминовича присвячена розмірковуванням про причини занепаду Візантійської імперії. Завоювання Константинополя Османською імперією Теодор Скуминович трактував як Божу кару, спричинену розколом візантійського духовенства з Римом. На думку полеміста, розколи константинопольських патріархів Фотія та Михаїла Керуларія з Римською церквою призвели до поширення таких негативних явищ у церковному житті Сходу, як симонія та занепад богословської освіти. На підтвердження своїх думок Теодор Скуминович цитував пророцтва римських пап, а також посилався на твір «De Primatu Papę» Геннадія Схоларія, який був першим патріархом Константинополя після падіння Візантії. Твердження про те, що розкол із Римом призвів до занепаду земель Східної імперії, Теодор Скуминович аргументував протиставленням славного християнського минулого Сирії, Анатолії та Африки їх трагічній тогочасній дійсності.

Верховенство влади Папи Римського у Вселенській церкві було найдискусійнішим питанням релігійної суперечки, яку вели між собою католицькі, унійні та православні богослови наприкінці XVI – у першій половині XVII ст. Теодор Скуминович навів низку аргументів *ad historiam* визнання Константинопольською церквою верховної влади Папи Римського. Покликаючись на хроніку Іоанна Зонари, історичну працю монахів монастиря Пресвятої Трійці у Вільні «Свята єдність Східної Церкви із Західною» та біографію папи Сильвестра, полеміст зробив екскурс в історію заснування Константинопольського патріархату. Зокрема, автор розповів про зведення

святителя Митрофана в сан архієпископа Візантію папою Сильвестром. Ще одним доказом папського примату Теодор Скуминович вважав історичні факти призначення, скинення та анафемування папами першоієрархів Східної Церкви та візантійських імператорів. Полеміст описав випадки в історії церкви звернень східних патріархів, архієпископів і монахів до Рима за захистом свого церковного сану і вчення через переслідування єретиків і візантійської влади. Прикладами цього є поновлення папою Юлієм I в єпископській гідності Атанасія Александрійського та Павла I, призначення святого Іполита єпископом Портуенським, анафемування папою Інокентієм I імператора Аркадія, імператриці Євдоксії та померлого на той час патріарха Арсакія за вигнання Іоанна Златоуста з Константинополя, повернення папою Миколаєм I на патріарший престол Ігнатія та звернення до Рима Максима Сповідника за захистом в справі боротьби з ересю монофелітства.

У книзі Теодора Скуминовича простежено історичні зв'язки Київської митрополії з Римом. Відстоюючи історіографічну концепцію, згідно з якою Київська митрополія була в єдності з єпископом Рима від початку свого заснування, полеміст наводив докази хрещення київської княгині Ольги патріархом Теофілактом, тоді як православні полемісти стверджували, що її охрестив Полієвкт, який, на відміну від свого попередника, був неприязним до Рима. Теодор Скуминович також довів помилку опонента, що князь Володимир був хрещений патріархом Фотієм, який жив століттям раніше і вчинив розкол. У розумінні Теодора Скуминовича Київська митрополія була відокремлена від розкольницьких процесів, які відбувалися за часів Михайла Керуларія, і до XVI століття перебувала в тісних зв'язках з Римом. Письменник простежив єдність Русі-України з Римом у той час, коли Московська церква незаконно відділилась від материнської церкви в Києві та вела спроби її підпорядкувати. Доводячи незаконність обрання митрополитом Київським і всієї Русі Рязанського єпископа Йони (Одноушева), внаслідок чого в Київській церкві виникло двовладдя, Теодор Скуминович зауважив, що уніати були єдиними канонічними митрополитами Києва, а проголошені ієрархи в Москві – розкольниками і сіячами розбрату. Значну увагу в роботі приділено розкриттю історії соборів, на яких духовенство Східної та Західної Церков за участі та підтримки візантійських імператорів прийняло унію. Зокрема, це Другий Ліонський та Ферраро-Флорентійський собори.

Творчий доробок митрополита Іпатія Потія нараховує низку полемічних трактатів, розлогу епістолярну та гомілетичну спадщину.

Перший свій твір «Унія Греків з костелом Римським» Іпатій Потій написав ще до офіційного прийняття проекту церковного об'єднання в Бересті (1596 р.), для того щоб переконати мирян у правомірності дій об'єднавчого

собору. Цей твір відбиває зміст передберестейської релігійно-літературної полеміки та розкриває суспільно-історичні обставини в Україні наприкінці XVI ст. Книга є цінною для історіографії, оскільки висвітлює міжконфесійне протистояння, яке відбувалося напередодні Берестейського собору. Зміст твору вказує на спробу автора створити сприятливі умови для утвердження Берестейської унії, пояснити читачеві деталі обрядово-догматичних відмінностей між Східною та Західною церквами.

Причини постановлення церковної унії Іпатій Потій деталізував у передмові до читача. Мовою алегорії, богослов зобразив скрутне становище православної церкви в Речі Посполитій. Зокрема, вівці символізували парафіян, кошара – церкву, вівчарі – церковнослужителів, вовки та бестії – іновірців. Використовуючи новозавітні образи, Іпатій Потій відзначив занепад Київської митрополії та обґрунтував необхідність її реформування.

У полемічному трактаті «Унія Греків з костелом Римським» Іпатій Потій розкрив зміст догматично-обрядових та інституційних розбіжностей, які перешкоджали реалізації церковного об'єднання. На його думку, таких артикулів було п'ять: про сходження Святого Духа, про чистилище, про зверхність Папи Римського, про календар, про антихриста. Інші артикули, як твердив Іпатій Потій, не становили загрози церковному об'єднанню.

Трактат «Унія Греків з костелом Римським» окреслив тематику наступної хвилі полеміки в літературі у поберестейську добу. Порушені у творі догматичні питання були об'єктом суперечки Стефана Зизанія, Мартина Броневського, Мелетія Смотрицького та інших православних богословів.

Наступний трактат митрополита Іпатія Потія «Антиризис, або апологія проти Христофора Філалета» складається з присвяти литовському канцлеру Леву Сапізі, передмови до читача, основної частини, в якій проаналізовано закиди Христофора Філалета та наведено листи й інші цінні документи, що стосуються історії становлення та прийняття Берестейської унії. Об'єктом полеміки Іпатія Потія у творі «Антиризис» були такі питання: легітимність унійного собору, верховенство Папи Римського, *Filioque*, чистилище, вживання квасного хліба під час обряду євхаристії, реформа староримського календаря. Специфіка побудови твору, використання Іпатієм Потієм персвазивних моделей, деталізація богословського та історичного матеріалів дають підстави віднести «Антиризис» до кращих зразків полемічної прози поберестейської доби.

Митрополит Іпатій Потій зробив значний внесок у розвиток української ораторсько-проповідницької прози XVI – XVII ст. Полеміст одним із перших написав на річне коло богослужінь казання та гомілії, які понад півтора століття після його смерті були частиною літургійної практики унійної Київської

митрополії. Перевидання проповідей Іпатія Потія відбувалося двічі у XVIII ст. Апробовуючи латинсько-польські взірці побудови гомілетичних творів, Іпатій Потій сприяв переорієнтуванню екзегетичних традицій в українському церковному красномовстві та впроваджував стиль доби Раннього Бароко.

Релігійна суперечка кінця XVI – початку XVII ст. відбилася в епістолярній спадщині полемістів. Лист був одним із найбільш дієвих способів впливу на переконання церковних та суспільних еліт, завдяки чому цікавив багатьох полемістів. Епістолярна проза відіграла посутню роль у підготовці статей Берестейської унії. Шляхом листування ініціатори церковного об'єднання домовлялися щодо його проекту, обговорювали актуальні проблеми Київської митрополії. Окрім Іпатія Потія, листи та послання писали Іван Вишенський, Михайло Рогоза, Костянтин Острозький, Юрій Рогатинець, Мелетій Смотрицький, Лев Сапіга та інші полемісти.

Наукова новизна та актуальність роботи полягають у тому, що в ній на підставі аналізу рідкісних пам'яток полемічного письменства XVII ст. спростовано сфальшовані наративи Кремля про штучність державності України, її появу у XX ст. та історичну єдність українців і московитів від часу Київської Русі; доведено незаконність проголошення в Москві наприкінці XV ст. Московської митрополії та заснування у 1589 р. Московського патріархату, який протиправно підпорядкував собі Київську митрополію. У дослідженні обґрунтовано, що єдиною спадкоємицею державності та культури Давньої Русі є тільки Україна, державність якої продовжувала зберігатися після завоювання Києва монголо-татарами. Здобутком роботи є доведення історичної приналежності України до культури та цінностей Західної Європи, прагнення її церковної верхівки до ведення об'єднаного діалогу з Римом, у той час, як Москва залишалась замкнутою та ворожою до будь-яких контактів із Заходом.

Вперше в українській гуманітаристиці досліджено полемічну творчість відомого в Західній Європі українського вченого-правознавця Теодора Скуминовича, яку представляє твір «Przyczyny rozucenia Disuniey» (1643 р.). Новизна роботи полягає в тому, що із багатовікового забуття в історію української культури повертається богословсько-полемічний доробок Теодора Скуминовича, який вплинув на укладення митрополитом Петром Могилою в Київській митрополії першого ґрунтового катехізису «Православное исповѣданіє вѣры, Кафоліческія и Ап(осто)лскія Ц(є)ркве Восточныя».

Оригінальність, обґрунтованість методології дослідження. Представлена робота «Зв'язки України та Європи у ранньомодерну добу: дослідження рідкісних стародруків XVII ст.» є новаторським і фундаментальним дослідженням, повністю самостійним та оригінальним. В аналізі полемічних творів XVII ст., що має міждисциплінарний характер,

застосовано культурно-історичний, порівняльно-історичний, типологічний, дескриптивний, функційно-комунікативний, текстологічний, джерелознавчий, герменевтичний та біографічний методи. Поєднання цих теоретичних методів наукового аналізу пам'яток полемічного письменства дозволило дослідити полемічний доробок Теодора Скуминовича та митрополита Іпатія Потія в найбільших деталях, розкрити наявні в їхніх творах історичний, богословський та риторичний складники.

Основні науково-технічні результатами роботи викладено у *двох одноосібних монографіях*, та *шістнадцяти одноосібних наукових статтях*. Основні результати роботи такі:

– досліджено особливості композиційної, змістової організації полемічних творів Теодора Скуминовича та Іпатія Потія у контексті міжконфесійної суперечки другої половини XVI – першої половини XVII ст. в Україні;

– охарактеризовано риси ідіостилу Теодора Скуминовича та Іпатія Потія, комунікативні засади текстотворення їхніх творів;

– вивчено застосовані Теодором Скуминовичем та Іпатієм Потієм прийоми аргументації; описано методи тлумачення біблійних текстів; верифіковано достовірність наведених полемістом цитат зі Святого Письма, творів учителів церкви;

– визначено на підставі аналізу творів мотиваційно-ціннісні детермінанти творчості Теодора Скуминовича та Іпатія Потія.

– простежено входження українського письменства в полемічний дискурс церковної літератури Західної і Центральної Європи.

Отримані результати роботи дозволили отримати принципово нові відомості про досі маловідомі пам'ятки українського полемічного письменства, які позначилися на церковному житті України у першій половині XVII ст. Дослідження розкриває широкому колу української, а також польської громадськості зміст полеміко-богословських творів Теодора Скуминовича та Іпатія Потія, які було написано старопольською та латинською мовами.

Порівняння з кращими вітчизняними та світовими аналогами. Останні дослідження полемічного доробку Теодора Скуминовича відносяться до другої половини XIX ст. Зокрема твір «Przyczyny porzucenia Disuniey» був у центрі уваги І. Вагилевича та С. Голубева. У праці «Pisarzy polscy rusini» Іван Вагилевич у кількох реченнях навів біографічні дані полеміста та коротко переказав зміст розділів його книги. Бібліографічна рідкість книги Теодора Скуминовича підштовхнула С. Голубева передрукувати у своїй праці реєстр її розділів і параграфів, а також окремі фрагменти тексту. Учений відзначив уміння Теодора Скуминовича послуговуватись контрреформаційними прийомами ведення полеміки, характерними для католицького письменства, та

вказав на важливе історичне значення екскурсів автора в тогочасне церковне життя Русі-України.

Практична значимість роботи пояснюється тим, що вона допомагає глибше зрозуміти генезис, причини та специфіку сучасних суперечностей і протиріч церковно-суспільних відносин в Україні, доводить, що Українська греко-католицька та створена у 2008 р. Православна церква України, на відміну від Української православної церкви Московського патріархату, є канонічними правонаступницями Київської митрополії.

Розкритий в роботі зміст релігійної суперечки між католицькими, унійними і православними церковниками в ранньомодерний період, а також досвід католицьких і православних церковників подолання конфесійних суперечностей та провадження діалогу примирення може бути корисний і використаний в новітній державній політиці у сфері релігії для забезпечення релігійної безпеки, що є важливою складовою національної безпеки України.

Масштаби реалізації. Оpubліковані монографії – «Полемічна творчість Теодора Скуминовича в історичній, богословській та риторичній проєкціях» (Київ, 2023), «Творчість митрополита Іпатія Потія та полемічна література на межі XVI – початку XVII ст.: Джерела. Риторика. Діалог» (Київ, 2011) – розіслано в основні наукові установи та бібліотеки вищих навчальних закладів України, Польщі (бібліотека Варшавського університету, бібліотека Ягеллонського університету, бібліотека Південно-Східного наукового інституту у Перемишлі) та США (бібліотека Піттсбургського університету). Монографії продаються в наукових книгарнях Києва та інтернет магазинах (<https://www.kniga.org.ua/product/31687>). Оpubліковані статті за темою роботи доступні на онлайн ресурсах Київського національного університету імені Тараса Шевченка тощо.

Отримані основні результати, ідеї виголошено в доповідях на міжнародних і всеукраїнських конференціях, семінарах, симпозіумах.

Досягнутий ефект. Підготовлені за темою роботи наукові монографії використовуються в інтердисциплінарних дослідженнях українських та зарубіжних вчених, а також при викладанні української літератури, історії, культури та церковно-суспільних відносин XVI – XVII ст. у вищих навчальних закладах України (Навчально-науковий інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка) та Польщі (зокрема кафедри україністики Ягеллонського та Варшавського університетів (м. Краків, м. Варшава).

На останню монографію «Полемічна творчість Теодора Скуминовича в історичній, богословській та риторичній проєкціях» було опубліковано дві

позитивні рецензії провідних вчених Польщі та України в галузі історії українського письменства:

1. Соболь В. О. Нові контури українського полемічного письменства. Рецензія на монографію Ткачука Р.Ф. «Полемічна творчість Теодора Скуминовича в історичній, богословській та риторичній проєкціях» Київ: КММ, 2023. 223 с. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2023. Вип. 31. С. 275–276.

2. Сліпушко О.М. Рецензія. Повернення із забуття українського полеміста Теодора Скуминовича. *Мова і Культура*. Київ, 2023. Вип.25 (Т.І (205)). С. 81–83.

Кількість і тип публікації, які увійшли до роботи. Основні результати дослідження викладено у *двох одноосібній наукових монографіях*, а також у *шістнадцяти одноосібних наукових статтях*, п'ять з яких було опубліковано у виданнях, включених до категорії «Б».

Матеріали роботи подаються на присудження премії Президента України для молодих вчених вперше.

**Перелік наукових публікацій
д. філол. н. Ткачука Руслана Федоровича,
висунутих на присудження Премії**

№з/п	Назва публікації*	Вихідні дані/ реквізити публікації	Авторський доробок (кількісний показник)
1	2	3	4
I. Монографії/ підручники/ посібники/ методики/ в стовпчику 4 вказується кількість друкованих аркушів**, що належать претендентам **друкований аркуш – одиниця вимірювання натурального обсягу видання, що дорівнює друкованому відбитку на одній стороні паперового аркуша, що сприймає фарбу з друкарської форми, стандартного формату.			
1	Ткачук Р. Ф. Полемічна творчість Теодора Скуминовича в історичній, богословській та риторичній проєкціях	ISBN 978-617-14-0122-8 Київ: КММ, 2023. 224 с.	13.59 друк. арк.
2	Ткачук Р. Ф. Творчість митрополита Іпатія Потія та полемічна література на межі XVI – початку XVII ст.: Джерела. Риторика. Діалог : монографія.	ISBN 978-966-489-096-7 Київ: КММ, 2011. 240 с.	13.95 друк. арк.

№з/п	Назва	Вихідні дані/ реквізити публікації	Співавтори
II. Статті в журналах, включених до категорії "А" Переліку наукових фахових видань України та у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus			
III. Статті у наукових виданнях, включених до категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України			
1	Ткачук Р. Ф. Теодор Скуминович: спроба реабілітації імені	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. Київ, 2023. №2 (34). С. 126–133. DOI: https://doi.org/10.17721/1728-2659.2024.35.14 https://philology-journal.com/index.php/journal/article/view/204	0.6 друк. арк.
2	Ткачук Р. Ф. Обґрунтування католицького вчення про першість Папи Римського українським полемістом Теодором Скуминовичем	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. Київ, 2023. №2 (34). С. 126–133. DOI: https://doi.org/10.17721/1728-2659.2023.34.25 https://philology-journal.com/index.php/journal/article/view/178/159	1.3 друк. арк.

3	Ткачук Р. Ф. Богословський погляд Теодора Скуминовича на причини занепаду православного Сходу у творі «Przyczyny porzucenia Disuniey» (1643)	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. Київ, 2022. №1 (31). С. 85–91. DOI: https://doi.org/10.17721/1728-2659.2022.31.17 https://philology-journal.com/index.php/journal/article/view/65/55	1.1 друк. арк.
4	Ткачук Р. Ф. Трактатування Московської схизми та відповідь на інформаційну війну проти Флорентійської унії в полемічному доробку Теодора Скуминовича	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. Київ, 2022. №2 (32). С. 85–89. DOI: https://doi.org/10.17721/1728-2659.2022.32.16 https://philology-journal.com/index.php/journal/article/view/119/102	0.9 друк. арк.
5	Ткачук Р. Ф. Рефлексії Теодора Скуминовича на тему занепаду православного Сходу у творі «Przyczyny porzucenia Disuniey» (1643)	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. Київ, 2021. №2 (30). С. 58–62. DOI: https://doi.org/10.17721/1728-2659.2021.30.15 https://philology-journal.com/index.php/journal/article/view/41/37	0.6 друк. арк.
6	Ткачук Р. Ф. <i>Habent sua fata libelli</i> . Втрачені твори митрополита Іпатія Потія.	<i>Літературознавчі обрії. Праці молодих учених</i> : зб. наук. ст. Київ, 2014. Вип. 21. С. 117 – 119.	0.4 друк. арк.
7	Ткачук Р. Ф. Діяльність братств в Україні кін. XVI – поч. XVII ст. в оцінці митрополита Іпатія Потія.	<i>Просфонима: текст і контекст</i> : зб. наук. ст. Львів, 2013. С. 117 – 121.	0.7 друк. арк.
8	Ткачук Р. Ф. Потій Іпатій (Адам).	<i>Енциклопедія історії України</i> . Київ, 2011. Т. 8. С. 449 – 450	0.2 друк. арк.

9	Ткачук Р. Ф. Специфіка полемізування митрополита Іпатія Потія у трактаті “Антирризис”.	<i>Київські полоністичні студії</i> : зб. наук. ст. Київ, 2009. Т. XV. С. 66 – 72.	0.7. друк. арк.
10	Ткачук Р. Ф. Епістолярій Іпатій Потій та релігійна полеміка кінця XVI – початку XVII ст.	<i>Біля джерел українського бароко</i> : зб. наук. ст. Львів: Свічадо, 2010. С. 69 – 77.	0.6 друк. арк.
11	Ткачук Р. Ф. Іпатій Потій та уніоністика на межі XVI – XVII ст.	<i>Слово і час</i> : зб. наук. ст. Київ, 2009. Червень. С. 13 – 19.	0.9 друк. арк.
12	Ткачук Р. Ф. Ранньобароковий дискурс гомілетичної спадщини Іпатія Потія.	<i>Літературознавчі обрії</i> : зб. наук. ст. Київ, 2009. Вип. 14. С. 130 – 136.	1.1 друк. арк.
13	Ткачук Р. Ф. Полеміка Мелетія Смотрицького із Іпатієм Потієм у контексті суспільно-культурних обставин кінця XVI – початку XVII століть.	<i>Наукові Записки. Серія «Філософія». Матеріали наукової конференції «Віра і розум в історії слов'янської філософії» (до 430-річчя з дня народження М. Смотрицького)</i> . Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». Вип. 4. 2008. С. 95 – 104.	0.8. друк. арк.
14	Ткачук Р. Ф. Полеміка Іпатія Потія із Кліриком Острозьким. «Оборона Флорентійського собору восьмого».	<i>Київські полоністичні студії. Gente Ruthenus – Nazione Polonus</i> : зб. наук. ст. Київ, 2008. Т. X. С. 188 – 196.	0.9 друк. арк.
15	Ткачук Р.Ф. Metropolita Hipacy Rosiej i unioistyka na przełomie XVI - XVII wieku	<i>Biuletyn Ukrainoznawczy. Przemysl</i> , 2007. Т. XIII. S. 47–55.	1.1 друк. арк.
16	Ткачук Р.Ф. Проект унії у літературній спадщині Іпатія Потія.	<i>Літературознавчі обрії. Праці молодих учених</i> : зб. наук. ст. Київ, 2006. Вип. 11. С. 113 – 115.	0.6 друк. арк.
IV. Виключно одноосібні статті в інших (ніж зазначені у пунктах III і IV) галузевих виданнях за темою роботи			
V. Тези доповідей (одноосібні)			
VI. Патенти України або інших країн на винахід, щодо яких претенденти є авторами/співавторами або власниками/співвласниками (з чинним за строком дії, відповідно до законодавства України)			

VII. Патенти на корисну модель України, промисловий зразок (для соціо-гуманітарних наук свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір) чи інших отриманих охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, щодо яких претенденти є авторами/співавторами або власниками/співвласниками (з чинним за строком дії)

Кількість вітчизняних наукових проєктів та грантів, за якими працював претендент	як науковий керівник	як виконавець	
			1
Кількість закордонних наукових проєктів та грантів, за якими працював претендент	як науковий керівник	як виконавець	
			2